

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Osnovni: do 9 petih vrst 4 1 D, od 10—15 petih vrst 4 1 D 50 p, večji inserti petih vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicji petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Insertni davek posebej.
 Vprašanjem glede insertov naj se priloži znamka za odgovor.

Upraviteljstvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
 ulica št. 5, priložno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, L nadstropje
 Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in sadotno frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
 v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji		V inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	Din 144—	Din 144—	Din 264—
6	72—	72—	132—
3	36—	36—	66—
1	12—	12—	22—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 3 po naknadni.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Parcelacija in opozicija.

Iz Beograda poročajo, da so v notranjem ministru izdelali predlog, po katerem naj se v najkrajšem času izvede parcelacija teritorijev zagrebške in ljubljanske pokrajinske oblasti. Po tem načrtu se v skladu z ustavnimi in samoupravnimi zakoni Hrvatska razdeli na štiri. Slovenija na dve oblasti. Vest postaja politično zanimiva šele po načrtu, ki namerava pri zagrebški in ljubljanski županski oblasti upeljati nekatere ministerijalne delegacije. Delegati bi samostojno urejevali in odločali o neposrednih zadevah podrejenih teritorijev in sicer naj na zagrebške delegacije odpadejo štiri hrvatske oblasti, medtem ko bi se obe slovenski podredili ljubljanski delegaciji. Na ta način nameravajo vzdržati celino hrvatskih in slovenskih krajev in ustvariti prehodno stanje v notranji politiki, ki bi po eni strani zadovoljevalo osnovne državne zakone, po drugi strani pa pomirjalo sedanjo hrvatsko-slovensko opozicijo in borbo za široke samoupravne organizacije. V glavnem pa bi se po tem načrtu zadostilo tudi v Beogradu priznani potrebi administrativne dekoncentracije. Načrt lahko imenujemo s kratko oznako ministerijalne dekoncentracije.

To so glavne poteze novega načrta, katerega treba iz ozirov na naša prečeta državna, notranjepolitična in strankarska vprašanja premisliti in primerno presoditi, da spoznamo njegovo realno vrednost.

Ne bomo se seveda spuščali v razmatranje državnopravnih problemov ter raziskovali, kakšno ministerijalno dekoncentracijo dovoljujejo sedaj veljavni ustavni in samoupravni zakoni. Lahko se zadovoljimo s trditvijo, da slika vprašanja odvisne samo od političnih in parlamentarnih razlogov. Za take koncesije se vedno najdejo pravne vtemeljitve, ki niso kontradiktorne, kar je v resnici po praktičnem poizkusu zaokrožena izpopolnitev, idealni nastavek.

Gre nam za notranjepolitične posledice takega načrta in za njegov pomen pri reševanju današnjega opozicijskega problema v naši državi. V tem oziru je treba pomisliti, da tvori jedro tega vprašanja baš neaktivnost, oziroma pasivnost opozicijskih politikov, ki vzdržujejo v masah stalen odpor proti sodelovanju z državo upravo in na ta način opasno nasprotje do jugoslovenske državne stavbe v njeni sedanjosti sestavi in pravni vtemeljitvi. Oblastna razdelitev bo prisilila priznati prebivalstvo, da stopi k oblastni volji škrinjci in da dela v oblastni skupščini za svoje politične in državne nazore. Kočljivo bi pa bilo, če bi Hrvati

in slovenski klerikalci zlorabili oblastne skupščine v deklaracijske in plebiscitne namene in bi tamkaj vodili hudo obstrukcijsko in opozicijsko borbo zoper centralno vlado, oblastne župane in po najnovejšem načrtu predvidevane ministerijalne delegacije. Opozicija, ki je zaenkrat platonična in žurnalistična, bi se prenesla na bolj realen teren.

Popolnoma drug obraz dobe te ministerijalne delegacije in z njo izvedene oblastne razdelitve, ako se hrvatski in slovenski opozicionarci odločijo za realno oblastno politiko in ako samoupravo uporabijo za to, čemur je namenjena. Ponovno smo že naglašali, da smatramo sedanjo platonično opozicijo za izgrešeno in sicer v prvi vrsti iz stališča mandatarijstva, to je prizadetega prebivalstva, kojega dnevni gospodarski, socialni in kulturni interesi narekujejo, da se poleg državnopravnih ciljev ščitijo tudi dnevnimi interesi, vsakdanje potrebe. Pri oblastnem poizkusu, pri oblastnem samoupravnem življenju Hrvati in zlasti slov. klerikalci na dolgo ne bodo prenesli neplodne, samokritične opozicije. Prešli bodo prekoslej k pozitivnemu delu in čakali šele na podlagi oblastnih defektov in izkustev ter parlamentarnih situacij na revizijske realizacije. Za to prehodno do-

bo aktivnega preizkuševanja oblastnih samouprav se nam vidijo ministerijalne delegacije srečna misel, ki bo v prvi vrsti dobrodošla našim gospodarskim krogom. Zaenkrat moramo še počakati, da se v ministerstvem svetu določi podrobne kompetence teh ministerijalnih delegacij. Na to šele bomo v stanu izračunati dobroto za našo obrt, industrijo in celokupno gospodarstvo, ako bo neposredno in na lico gospodarskega obratovanja imelo pri roki ministerijalne strokovnjake in lokalno poučene posrednike pri centralni vladi.

Samoupravno razdelitev z dodatkom ministerijalnih delegacij je torej z notranjepolitičnega vidika in z stališča hrvatskega in slovenskega gospodarstva in kulture toplo pozdraviti. V ustavnem vprašanju smo že itak izjavili, da ga zaenkrat ne smatramo za aktualnega, da pa nikakor ne preudiciramo ustavnim izpremembam, ki bi jih kralja ali dalša, vedno pa istinita samoupravna izkušnja izkazala kot neizbežne. Mi smo odločno zoper pot, ki hoče direktno revizijo ustave ter zagovarjamo izpremembo šele preko resničnih izkušenj samoupravnih teles. Za to preizkušnjo pa je misel ministerijalnih delegacij posebno srečna in dobrodošla.

Telefonska in brzotlačna poročila

Državni proračun.

Finančni zakon. — Južna železnica.

— Beograd, 16. nov. (Izv.) K večeršnjemu poročilu o dopoldanskem seji prve sekcije finančnega odbora pripominjamo, da je sekcija odobrila ministrskemu predsedniku 2.500.000 zlatih dinarjev kot dispozicijski fond. Na popoldanski seji se je razvila zelo dolgotrajna in živahna debata o takozvanem „vokodru Južne železnice“. Opozicija je zahtevala od vladnih zastopnikov točno pojasnila o vsebini pogodbe. Pomočnik prometnega ministra je nato v daljšem eksponatu navedel vsebino sporazuma glede prevzema Južne železnice v državno režijo. Med drugim je omenil, da se po tem sporazumu obvezuje naša država takoj pri prevzemu izplačati znesek 75 milijonov frankov, nadalje pa vsak mesec znesek 10 milijonov.

Opozicija je ugovarjala proti načrtu, kakor je vlada sklenila v Rimu sporazum glede Južne železnice. Očitale je vladi, da se ni pobrignila za uzakonjenje pogodbe v narodni skupščini, vsled česar ni pravnega naslova za postavko v finančnem zakonu. Finančni minister je izjavil, da ukrene popravilo v tem smislu, da se zneski ne bodo plačevali iz rednih dohodkov, marveč iz naslova dopolnilnih kreditov. Opozicija je bila tudi proti

temu. Večina sekcije je nato sprejela predlog finančnega ministra na znanje. Tekom nadaljevalne debate o Južni železnici se je ugotovilo, da v sporazumu, ki je predložen, ni znesek točno določen glede valute. Ne ve se, ali je treba 10 milijonov plačevati v zlatih frankih ali v zlatih dinarjih. Dalje je bilo tudi ugotovljeno, da odpade od te mesečne kvote znesek 4 milijonov v fond za povzdgo tržaške luke. Sekcija je končno razpravljala še o nekaterih drugih kreditih ter danes nadaljevala razpravo o finančnem zakonu. Pričakovati je, da bo danes sekcija zaključila razpravo in tako dokončala poverjeno ji delo.

Medicinska fakulteta v Ljubljani

— Beograd, 16. nov. (Izv.) Druga sekcija finančnega odbora je včeraj, kakor je bilo javljeno, najprej razpravljala o kreditih glede univerz, za tem glede bibliotek, arhivov in muzejev. Sekcija je znatno izboljšala kredite beogradske in zagrebške univerzi. Za biblioteko teh dveh univerz so se krediti zvišali na 100.000 dinarjev. Dočim je ostal kredit za seminarje, inštitute in biblioteko ljubljanske univerze skoraj isti. Od vlade predloženi proračun izkazuje za razne redne in izredne teoretske in praktične potrebe znanstvenega značaja univerze znesek 895.000 dinarjev. Zanimivo je,

da se nahaja v vladnem načrtu tudi postavka za potrebe teološke fakultete pod partijo 309/3 znesek 20.000 in potem med izrednimi izdatki ravno tako znesek 20.000. Medicinska fakulteta pa je bila v načrtu popolnoma izpuščena. Na odločno zahtevo in že na prejšnjo intervencijo merodajnih činiteljev je I. sekcija žrtala znani § 83. finančnega zakona in je druga sekcija na včerajšnji seji povzela kredit ljubljanski univerzi sledeče: za kurjavo in razsvetljavo od 200 na 215.000, tehnični fakulteti v znanstvene svrhe od 250 na 300.000 in medicinski fakulteti kredit 250.000, dočim je zagrebška medicinska fakulteta prejela za razne nove adaptacije 500.000 dinarjev. Za takozvane ljudske univerze je določen kredit 2 milijonov dinarjev.

Sekcija je dalje razpravljala o knjižnicah in muzejih. Za licealno knjižnico v Ljubljani je določen kredit 170.000 dinarjev. Za vodstvo arhiva v Ljubljani je določen znesek 20.000 dinarjev. Slednjič je sekcija sprejela kredite za muzeje z nekaterimi amendenenti. Za muzej v Ljubljani je odobren kredit v smislu proračuna v znesku 425.315 dinarjev, za etnografski muzej še posebej 91.600 dinarjev.

EKSPOZE O UREDITVI REK IN O MELIORACIJI ZEMLJIŠČ

Kredit za osušenje Cerkniškega jezera.

Na včerajšnji seji III. sekcije je bila zaključena razprava o proračunu poljedelskega ministristva. Velja in zanimiva debata se je razvila o postavkah generalne direkcije voda. Poljedelski minister in strokovni referenti so porabili priliko, da so podali članom sekcije zelo obširna pojasnila o raznih načrtih, kako namerava vlada izvršiti regulacijo rek, izpeljati plovne vodne zveze med Jadranskim, Egejskim in Crnim morjem, ter kako namerava s dovoljenimi milijonskimi krediti izvršiti melioracijo nerodovitne zemlje. Poljedelski minister Miletić je obširno razvil temeljne smerice regulacijske in melioracijske politike. Poljedelsko ministristvo potrebuje več milijonske kredite v svrhu ureditve rek in izvedbe melioracijskih načrtov, ugotavljač, da je v naši državi še okrog 1.200.000 ha neplodovite zemlje. Vlada namerava prihodnja leta pričeti z osuševanjem takozvanega Popovega polja, Hutova in drugih močvirij v Bosni in Hercegovini in namerava izvesti regulacijo Neretve. Kakor v Bosni in Hercegovini tako tudi izvrši melioracijo v Južni Srbiji in osušenje Skaderskega jezera, za kar potrebuje kredit 1 milijon 400.000 dinarjev. Dalje potrebuje vlada 100 milijonov kredita za izdelavo načrtov, kako spojit Jadransko, Egejsko in Crno morje potom plovni rek in kanalov.

Strokovni referenti so nato podali sekciji o vseh regulacijskih in meliora-

cijskih vprašanjih pojasnila. Med drugim je sekcija vzela na znanje poročilo, da so vsi načrti za osuševanje Cerkniškega jezera gotovi in da se z delom prične že spomladi prihodnjega leta. Za regulacijo rek Save, Mure, Drave, Kamniške Bistrice, Savine in Ljubljance se je v proračunu določeni kredit od 2 milijonov zvišal na 12 milijonov dinarjev.

V svojem eksponatu je daljši minister omenjal velik pomen vodnih zadrug. Za te zadruge naproša kredita v znesku 12 milijonov dinarjev. Taka zadruha je ustanovljena v Zgornji Šiški in v kratkem se ustanovi v Dolnji Lendavi za Prekmurje. Podpora vodnim zadruham se določi na 11 milijonov dinarjev. Sekcija je nato odobrila vse redne in izredne kredite v znesku 200.304.568 dinarjev z nekaterimi dopolnili.

Obsodba polkovnika Gojkovića.

Pet let težke ječe.

— Beograd, 16. nov. (Izv.) Pred vrhovnim vojaškim sodiščem se je včeraj dopoldne, kakor smo že javili, pričela razprava proti polkovniku Gojkoviću, obtoženemu radi soudeležbe v znanem velikem solunskem procesu. Razprava je trajala dopoldne in popoldne. Kot predsednik senata je fungiral polkovnik J. Jovanović, kot branitelj od vojnega sodišča določen poročnik neki Slovenec. Polkovnik Gojković je bil obtožen petih zločinov. Po zaslišanju obtoženca, številnih prič in predstavljenih raznih važnih dokumentov je sodišče obtoženega polkovnika oprostil štirih zločinov, spoznalo pa je Gojkovića za krivega petega delikta, da je bil član organizacije „Ujedinjenje ili smrt“. Sodišče je obsodilo polkovnika na pet let težke ječe. V kazensko mu vrčena deset mesecev, ki jih je preostal v zaporu v Prizrenu. Razprava je bila zaključena ob 17.30 popoldne.

Vesti iz Bolgarije.

Bolgarija izplača naši državi 300 milijonov levov. — Amnestija. — Volilna kampanja.

— Solija, 15. nov. (Izv.) Jugoslovensko-bolgarska mešana komisija nadaljuje svoje delo. Jugoslovenska delegacija je sporočila, da bolgarska vlada sprejema predlog bolgarske delegacije glede izplačila 300 milijonov levov kot kompenzacije za rekvizicije v vojnem času. Kraljevina SHS je sprejela tudi predlog bolgarske delegacije, da se polovica te vsote izplača v naturi. Na eni zadnjih sej je izrazil jugoslovenski delegat prof. Novaković iskreno zadovoljstvo, da nedavni incident z vojnimi acajem SHS v Soliji ni mogel preprečiti nadaljnjih pogajanj. Imamo pregovor, je dalj Novaković, da preizkušnja ne loči dobrih prijateljev, marveč jih zbliža. Prepričan sem, da bo tudi v tem slučaju tako. — Vlada hoče biti velikodušna napram komunističnim pučistom. V ministristvu pravosodja se pripravlja projekt amnestije v zvezi s septembarskim dogodki. Pomisljeni bodo vsi udeleženci revolucionarnega pokreta, izvenzemski inšitatorije in vodilje. Ti bodo morali po zakonu odgovarjati za svoje zločinske dele. S tem, da bo po-

Claude Farrère — prevel Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

69

Rt so obpluli, zdaj so na prostem morju. Ob km pljuskuje valovi in brizgajo pene. Tu ni več gozdov, ni več omotičnih vonjev; svež in nedolžen vetrič iz daljav boja Pierceu čelo, suši mu vlažni senci in mu vetrič in pomiruje misli. V daljavi ničesar ko noč; obzorje le slabo loči nebo in morje. Pa vendar ni tak temno; dež je prenehal, tu pa tam se trgajo oblaki in skozi razpoke prisijejo zvezde in se prikradejo plahi lunini žarki.

Vreme je ugodno. Na polunjeni vodni gladini bodo kaj kmalu našli sovražnika. Najti sovražnika je vedno najtežje. Torpedovke drse tako nizko po vodi, da je njihov obzor zelo ozek. Devet noči od desetih premine v brezplodnem iskanju. K sreči svetli nočjo zavezna luna. Le naprej, vse bo dobro uspelo.

Torpedovke! Št. 412. ima dve cevi največjega kalibra — štiristopetdeset milimetrov. Nedvomno to ne bo dosti koristilo, kajti angleški topovi bodo že vse razčistili, predno bo št. 412. dosegla strelno razdaljo. Devet vrstnih oklopnih, okoli stopenjdeset tri palce debelih topov, povrhu pa še Maxim! — Saj res, tudi »King Edward« je zraven. Pierce se živo spominja nordenfeldtskih topov, slavlja in vo-

derje... Čudno! — Ne, topovi na torpedovkah ne bodo dosti koristili. Toda dobro bi pa le bilo, vreči se na »King Edwarda«, predno jih sotažnik presvedra. Torpede so pripravljene, nabite in opremljene z užigalnim smodnikom; treba je le potegniti za vrvice in veliki, jekleni som se požene v valove na svoj plen. Vse je v redu. Pierce opazuje nočno obzorje in išče... išče sovražnika.

Sovražnik. Celo v srcu, ki ga je že mnogo poddedovanih civilizacij pomelhužilo, zveni ta beseda še vedno divje in skrivnostno ji pripeljuje silni in barbarski odmevi.

Sovražnik. Rezek zvok, ki zapra v sebi žive strahove človeške zverskosti od časov živalskega boja dveh samcev v votlini, ki ju opazuje ponosita in boječa samica iz drevesa, na katerem ždi — pa do strašnih vojn držav in konfederacij, ki druga proti drugi ščuvajo vse predsodke in pohlepe. Sovražnik. Neznane, tuje, nasprotnik, ki ga je treba sovražiti in bati se. Sovražnik, ki ga moramo pobiti.

Pierce išče sovražnika, da ga ubije in že ga je začel sovražiti. Gotovo se trosijo skozi to vlažno, bojno noč divji, pravadni miasmi! Zdaj so mu puhnila v glavo celo domovinska čustva. Prejšnji grofi Pierce so tudi podili Angleže! Kaj, britanske oklopnice so se drznile izstreliti topove na francoska tla? Pozor, to peče! Moj Bog, kako je ta predgra mučna! Ali se bodo šli vsi noč skri-

valnico? Kako se morje počni, če gre mimo lune oblak! Nekdaj, že davno — davno se je Pierce v temi polastila tesnoba groza. Kako ga je bilo strah, če je moral iz črne knjižnice v oni stari hiši prinesiti zvečer veliko knjigo s podobami, ki jo je rabil za abecednik.

Kako je že bilo tme oni nemški vzgojiteljci? Njeno ime se je glasilo na »a... — Kaj? Ogenj? Kje? Eh, saj ni ničesar... Ti krmariji pa so res vsi enaki: če že predolgo strme v temo, zapazijo prav gotovo kaj, tako kakor oni klasični mornar, ki je prvemu luninemu žarku na obzorju zaklical v pozdrav: »Rdeči ogenj, desno naprej!« Več stoletij so se temu vzklilo smejali. In zdaj se je tudi Pierce zasledil, da se smeje v tej tesnobi noči.

Prav gotovo ni ničesar. Če trikrat so torpedovke opisale pot okrog Sv. Jakoba v vedno večjih polkrogih. Saj to ni skrivnica, to je slepomišljenje. Ta luna žene človeka v obup! Vsakih pet minut se po morju brzo razprši nekaj žarkov, da se zatem tema še podvoji. Ne, saj ni nobenega Angleža! K vragu! Najbrže so se ob solnčnem zahodu oddaljili od obale. Treba jih bo loviti po širokem morju, toda to iskanje po neznanem je nevarno. Toda, vedno se pač ne bodo izvijali! Ali je smrt, resna smrt res tako nagajiva in obotavljajoča se? Kaj? Jutri naj spet začne znova živeti to preblestno življenje, ali naj spet okuša vse bridkosti in vsa smešnost izjavljene bitke? Ah,

ne, ne, ne!... Zdaj tvorijo torpedovke v napadalnem redu in široko poraztresene, ogromne grablje, v katere se utegne sovražnik niti, če le ni predalet zbežal v to gosto noč. Pierce, ki ga strast kar stiska, široko napenja oči in obupuje. Bojzavilci, ki se boje bitke!

Sklonil se je naprej, iztegnil vrat, z rokami se trdo oklenil ograje in se ugriznil v trepetajoče ustnice. Slan veter mu piha v obraz čudne, ponesne privide. Celo civilizacijo zasleduje in napada s svojo brzo in duhtečo torpedovko, da to morilno civilizacijo, ki mu že dvajset šest let polagoma trga žilico za žilico, živce za živcem s svojimi neusmiljenimi kolesiem in ki mu bo kdaj sedaj dala zadnji udarec z granato. Bodi! Toda, pozor pred poslednjim, najsilnejšim zgibljajem premaganca. Nad temi oklopnici, ki se pade neke pred njegovo torpedovko, nad temi se bo maščeval! Za njihovimi stenami je zbrana kvintesenca civilizacije, da, kvintesenca civilizacije, ki je vredna le dinamita. — Pozor! Pozor udarcu, ki ga bedna umirajoča človeška zver zamahne po kolesju!

Kot blede boginja, ki je naklonjena vsem, ki so žejni maščevanja, se je luna iztrgala iz obljamojčih jo oblakov in nenadoma razlila po vsem morju srebne valove.

Pierce je zadušil v sebi krik divjega veselja: tam, tam, iz blestečih se vzpele kot noč črne oklopnice.

milostila pretežno večino aretiranih komunistov in zemljoradnikov, si hoče vlada pridobiti zaupanje naroda, ki ji je osebno pred volitvami zelo potrebno. — Ker do volitev v sobranje preostaja samo še kratek čas, so priprave in agitacija v polnem razmahu. Ministrski predsednik Cankov in drugi člani njegovega kabineta ne prestopajo botujejo po deželi, kjer na javnih shodih agitirajo za demokratski blok. Seveda bres pbljub kakor povsod tudi v Bolgariji ne gre. Ministrski obetajo ljudstva vse mogoče zgodnosti, če bo volilo demokratske kandidate. Tako je zunanji minister Kalfov nedavno na nekem shodu svedčano izjavil, da bo mogla Bolgarija znatno znižati svoje reparacije, če se sedanji vladi posreči petati na krmlju. Pravosodni minister Stojenčev pa obeta, da bo reformiral svoj resort in spremenil vse one zakone, ki kvirajo pravosodje. Spremeniti hoče civilno kazensko postopanje, zakon o administrativnem pravosodju, o sodnikih, advokatih itd.

MUSSOLINI O ITALIJANSKI VOJSKI.

— Rim, 15. nov. (Izv.) Danes je bil sestanek vseh italijanskih vojskovodij in armijskih poveljnikov vse Italije. Pod vodstvom generala Diaza so generali obiskali ministrskega predsednika Mussolinija, ki je imel daljši govor, v katerem je med drugim velel: »Italija ni bila nikdar, kakor sedaj, tako prežeta odličnega vojaškega duha. V moralnem oziru je Italija na svojem mestu, na svojem mestu je tudi, kar se tiče materialne in tehnične strani, za kar mora skrbeti dobro vodstvo, to je minister vojne in fašistovska vlada. Po mojem mnenju je glavna naloga naše vojske, da je pripravljena v vsakem momentu braniti interese italijanskega naroda. Vse ostalo je za me stranska stvar.«

ITALIJANSKI VOLILNI ZAKON sprejet v senatu.

— Rim, 15. nov. (Izv.) Senat je danes sprejel po kratki debati Mussolinijev volilni zakon s 165 glasovi proti 4 glasovom.

ITALIJA PROTI POVRATKU HOHENZOLLERNECEV.

— Rim, 15. novembra. (Izv.) »Tri-buna« kratko precizira stališče italijanske vlade glede povratka Hohenzollernecev v Nemčijo. Italija se ne želi vmešavati v vprašanje režima v Nemčiji, o čemer ima odločati sam nemški narod. V tem slučaju pa Italija polaga važnost na izvršitev mirovne pogodbe in pa na obzire napram zaveznikom in ni mesta kakšni naklonjenosti. Izvršitev mirovne pogodbe je bila vedno temelj italijanske zunanje politike. Povratek prestolonaslednika oziroma bivšega cesarja bi pomenjal ogroženje versailleške mirovne pogodbe, ki označa Hohenzollernece za krivce svetovne vojne. Če bi se Hohenzollernci povrnil, imajo zavezniški pravico, zahtevati njih izročitev, ker so krivci svetovne vojne.

Radićeva propaganda v Vojvodini.

— Zagreb, 16. nov. (Izv.) V zadnjem času je Radićeva stranka razvila med Bunjevci v Vojvodini živahno propagando, je dosegla tak uspeh, da je sklican za 18. tm. kongres bunjevske stranke v Subotico. Ta kongres ima med drugim skleniti resolucijo s katero se pozivlje posl. župnik Blaško Radić, da se s svojima dvema tovarišima-poslancema pridruži Radićevi stranki. Razmere dobro poznavajoči krogi zatrjujejo, da se bodo bunjevski poslanci odzvali temu pozivu in da bodo prestopili k Radiću.

Med madžarsko manjšino je bilo tudi opažati živahno propagando za Radića. Madžari so sklenili, da skličejo v Veliko Kikindjo v kratkem kongres madžarske manjšinske stranke, ki naj bi razpravljala, kakšno stališče ima zavzeti napram Radićevi stranki in nje programu. Razpoloženo med Madžari za Radića je bilo zelo veliko. Madžari so bili pripravljeni izdati »Slobodni dom« v madžarskem jeziku. V novemšem času pa se je med Madžari pojavila zelo odločna agitacija proti Radiću, kakor sploh proti vsakemu pokretu strank, ki zasledujejo revizionistično propagando. Nekateri politični krogi zatrjujejo, da je to vpliv madžarskega ministrskega predsednika grofa Bethlena, kateremu je mnogo lažje na tem, da pridobi našega zunanega ministra za madžarsko posojilo. Zunanji minister je grofu Bethlenu obljubil podporo v akciji posojila, ako se madžarska manjšina v naši kraljevini odtegne vsakemu revizionističnemu oz. republikanskemu gibanju.

Afera o dvignjenju sekvestra nad posestvom Thurn Taxisa.

— Beograd, 16. nov. (Izv.) V parlamentarnih krogih je večeraj povzročila mnogo hrupa vest, da namerava minister pravde dvigniti sekvester nad veleposestvom nemškega državljana kneza Thurn Taxisa, nahajajočemu se na Hrvaškem. Possesto meri 85.000 ha. Sklep o dvignjenju sekvestra je bil v sekvestrski komisiji ministrstva pravde sprejet z enim glasom večine. Proti dvignjenju sekvestra je bil zastopnik državnih interesov. V parlamentarnih krogih nameravajo na prihodnji plenarni seji skupščine vložiti obširno interpelacijo o tej aferi.

— Beograd, 16. nov. (Izv.) Na intervencijo parlamentarnih in političnih krogov je izjavil minister pravde dr. Perić, da je zadevni sklep komisije razveljavil in da še nadalje obstoja sekvester nad veleposestvom Thurn-Taxisa.

ANGLESKA IN NEMSKI MONARHIZEM.

Angleži ne nameravajo nastopiti proti Viljemu

— Pariz, 15. nov. (K) »Chicago Tribune« poroča, da je angleška vlada obvestila svojega pariškega poslanika, da bi se Angleška ne udeležila nobenih ukrepov proti bivšemu nemškemu prestolonasledniku in bi celo ne protestirala proti povratku Viljema v Nemčijo. Angleška vlada je mnenja, da zavezniški nimajo nikakih učinkovitih represivnih sredstev in da bi celo okupacija Hamburga in Frankfurtu ne mogla prisiliti nemške vlade, da izžene prestolonaslednika. Mussolini se noče udeležiti nobene vojaške ali pomorske akcije proti Nemčiji in Belgiji je zavzela po ameriškem komuniqueju rezervirano stališče. Bruseljski kabinet izjavlja, da nima potrebnih čet za novo okupacijo.

Ukaz o aretaciji Stienesa.

— Pariz, 15. nov. (Izv.) Kakor poroča »Intransigant«, je francoska vlada izdala generalu Degouttu ukaz za aretacijo nemškega industrijalca Hugo Stienesa. Aretacija se je nekoliko zakasnila. Hugo Stieness je dobil migljaj in se te dni ni več udeleževal pogajanj s francoskimi industrijalci.

Francosko posojilo Jugoslaviji.

— Pariz, 15. novembra. (Izv.) Kakor javlja »Havas«, je bil večeraj razdeljen v senatu in v zbornici referat poslanca Louisa Marina o dovolitvi posojila v znesku 300 milijonov frankov Jugoslaviji.

VOLILNE PRIPRAVE NA ANGLEŠKEM.

Razkol med konservativci.

— London, 15. nov. (Izv.) Vse parlamentarne skupine so se pričele pripravljati na kratko volilno kampanjo. Izdelani so programi agitacije in volilnih shodov. V taboru konserv. stranke je prišlo do razkola. Skupina konservativ. je zahtevala od Baldwin, da ne sme sprejeti dalje v svoj kabinet ministrov n. r. Birkenheada in Chamberlaina, ki sta dva najzlobnejša govornika konservativne stranke. Baldwin je ne-rad ugodil tej zahtevi in Lloyd George ura, da bo mnogo konservativcev prešlo v njegov tabor. Dalje se je 40 konservativcev izreklo proti splošnemu carinskemu tarifu. Nekateri konservativni poslanci so tudi sklenili več ne kandidirati, ker ne soglašajo s vladnimi prohibitivnimi carinami.

VREMENSPA NAPOVED.

— Duna, 15. nov. (uradna vremenska napoved za 16. nov.) Bolj živahno gibanje oblakov, večina oblaki, mestoma doževno, bolj hladno in močni zapadni vetrovi. Upati pa je, da se bo vreme polagoma zboljšalo.

Gospodarstvo.

— Zagreb, 16. novembra. Blagovna borza 18. novembra. Na produkti borzi notirajo: pšenica bačka, 79-80 kg, denar 295, roba 300, koruza stara franko Indija, denar 240, roba 245, oves slavonski pariteta Zagreb, roba 245, moka baza »0«, Ada Szekely, denar 505, roba 525.

— Zagreb, 16. novembra. Blagovna borza 18. novembra. Na produkti borzi notirajo: pšenica bačka, 79-80 kg, 2%, 2 vagona 296 300, 79-80 kg, 2%, duplikat kasa, 12 vag. 300, ječmen bački, 68-69 kg, pomladni, duplikat kasa 250, oves bački, Subotica, povpraševanje 215, bačka, šlep Kanal, duplikat kasa, 20 vag. 215, sremski Beograd, 2 vag. 220, koruza bačka 5 vag. 210, za september, duplikat kasa, 2 vag. 205, za februar, duplikat kasa, 5 vag. 225, za mare april, 2 vag. 210, za april-maj, duplikat kasa, 20 vag. 245, za avgust, 2 vagona 200, moka baza »0«, ponudba 490, »5«, duplikat kasa, ponudba 420, »7«, duplikat kasa, ponudba 275. Tendence milačna.

— Nova industrijska podjetja. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo osnovevanje sledečih podjetij: »Continental-kavčuki« z osnovnim kapitalom 750.000 Din. in »Fabriko tehnic in uteži« z osnovnim kapitalom 750.000 Din. Sedež imata v Zagrebu.

— Bolgarsko gospodarstvo. Solarni sta producirali letos vsaka okoli 1000 vagonov soli. Sladkorne repe se je pridelo 35.000 vagonov in tvornice bodo producirale sladkorja okoli 40 milijonov kilogramov t. j. 15 milijonov več nego treba za domači konzum. Na agronomski fakulteti v Sofiji se uredi visoka šola za zadržništvo.

— Revizija koncesij za italijanska društva v Dalmaciji. Zunanje ministrstvo je odločilo na temelju točke 7. rapalske pogodbe, da se pregledajo vse koncesije izdane ital. društvom v Dalmaciji po 12. novembru 1920, kajti naša država se ima ozirati v smislu pogodbe samo na koncesije, izdane pred tem rokom, druge pa se podvržejo reviziji.

— Obrtni dan na Hrvaškem. Zveza hrvaških obrtnikov je proglasila 8. decembra tj. za obrtni dan. Zvezne organizacije bodo imele ta dan skupne sestanke in podučna predavanja o raznovrstnih obrtnih vprašanjih.

— Železniško vesti. Deficit madžarskih državnih železnic znaša 173 milijard kron. Zato pa so se tarife s 1. nov. silitno povišale. — Izdeluje se načrt ozkotirne proge od Beograda preko Senacke do Bosna. Preko Zvornika se zgradi zveza s progo, ki vodi v Tuzlo. — Skoro se otvori proga Subotica-Cikula-Ukraina. Pričakuje se samo še odobrenje generalne direkcije. Za Subotico in okolico bo ta proga izredno velike koristi. — Avstrijska država se je odločila za izročitev svojih železnic v roke družstvu »Chemise fer Fédérés Austriens«. Društvo je pod določeno kontrolo.

Politične vesti.

— Vest o decentralizaciji se v zadnjem času vedno bolj širi. Po poročilih beogradskega »Vremena« ima vlada glede decentralizacije ta-le načrt: V Zagrebu se postavijo delegati vseh ministrstev in njih delokrog bi obsegal ves teritorij današnje Hrvatske in Slavonije. Predsednika te delegacije bi imenoval ministrski predsednik. Vsi veliki župani Hrvatske in Slavonije bi obdržali s centralno vlado v Beogradu preko te delegacije, ki bi bila pravzaprav pokrajinska uprava samo pod drugim imenom in v drugi formi. Za Slovenijo bi bila takšna delegacija nepotrebna ustanova. Zato bi se za Slovenijo moral najti nek drug način, da bi se prišlo do istega cilja. Uresničenje te kombinacije bi se lahko spravilo v sklad z ustavnimi določbami, tako mislijo oni, ki so zasnovali ta načrt o decentralizaciji. — Po naših informacijah iz Beograda bi dobila Slovenija v Ljubljani samo enega delegata centralne vlade, preko katerega bi obdržala oba velika župana z Beogradom. Ta delegat bi v bistvu opravljal funkcije pokrajinskega namestnika, vendar pa bi bila njegova kompetenca veliko večja.

— Razdelitev Slovenije v oblasti. Zabeležili smo vest, da je zopet postalo aktualno vprašanje razdelitve Slovenije v dve oblasti. Proti tej razdelitvi sta vložila, kakor smo že poročali, protest klerikalna poslanca dr. Hohnjec in dr. Kulevec. Beogradske listi so poročali, da je v isti zadevi posredoval pri ministru notranjih del Vujiću tudi bivši pokrajinski namestnik Ivan Hribar. Kakor nam naš dopisnik javlja iz Beograda, zadnja vest ni resnična, ker g. Hribar sploh ni bil v ministru zunanjih del in se tudi ni razgovarjal z ministrom Vujićem, pač pa je imel dolgotrajne konference z ministrom notranjih del pokrajinski namestnik za Hrvatsko dr. Čimić.

— Protestni shodi v Dalmaciji. Provedeni v nedeljo in ponedeljek so se imeli vršiti po Dalmaciji protestni shodi proti italijanskemu nasilstvu. Glavni shod je imel biti v Splitu. Ali vlada je zabranila te shode. Splitko »Novo Doba« piše k temu: »Naša vlada je zabranila te shode v imenu višjih državnih interesov in z ozirom na trenutno politično situacijo. Vsi iskreni domoljubi so še enkrat zatreli v sebi čustva in boji radi trpljenja naših bratov. Pokazali so se na višini zrelosti, zavdajoč se dolžnostjo do države. Ali iz tega sledi še večja dolžnost za našo vlado, da se pokaže vredno takega zaupanja in samozatajevanja. Dolžnost vlade je, da v pogajanjih z Italijo ne pozabi na usodo naših bratov, ki imajo naravno pravico za nemoten kulturni in gospodarski razvoj, kakor ga imajo tudi druge narodnosti v vseh civiliziranih državah.« Vest o prepovedi shodov v Dalmaciji vpliva pri nas Slovincih razburljivo. Bojimo se, da Italija ni pripravljena za pravo poimovanje jugoslovenskega vpoštevanja sedanje situacije. Višji oziroma priporočljivi pred vsem Italiji, ki išče pri nas ogromno gospodarsko korist.

— Nezadovoljstvo radi kuluka. Kakor poročajo iz Beograda, je nastalo v Srbiji veliko nezadovoljstvo radi uvedbe kuluka. Vlada je izdelala pravilnik k zakonu o kuluku, katerega izvedba je sedaj naletela na velike težkoče. Proti kuluku nastopajo tudi kmetje-volilci radikalne stranke. Pojavilo se je tudi afer, ker so se znali imovitejši sloji izogniti kuluku.

Od 16. — 18. novembra
Greta Hollmann
Šuharjev model
Družinska drama v 6. dejanjih
KINO MATICA

Glasbeni vestnik.

— Koncert v Kranju. Tamburaški zbor hbrazeval. društva »Bratstvo« v Ljubljani priredi v nedeljo 18. tm. ob 20. zvečer koncert v dvorani Narodne čitalnice v Kranju. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo »Narodnega doma« v Kranju.

— Na sinfoničnem koncertu, katerega priredi Muzika Dravske Divizijske oblasti v ponedeljek, dne 19. tm. je stavljen kot druga točka bogatega sporeda Schumannova simfonija v C-duru. Schumann, za Beethovenom brezdvomno eden najboljši nadarjenih nemških kompozitov, je živel v Nemčiji ter je bil izredno plodovit skladatelj. Samo v letu 1840. je napisal 138 najrazličnejših pesmi in več drugih del. Sinfonija v C-duru je bila izvršena spomladi leta 1846. ter se je prvič izvajala 5. novembra 1846. leta v Lipskem, pod taktirko slavnega Mendelssohna. Splošno se smatra kot najdovršenejšo Schumannovo delo in Schumann sam se izraža o njej sledeče: »Veliko truda me je stalo, marsikatero noč sem si ertvoval, več odločkov 5 do 6 krat predelal, a sedaj sem s njo popolnoma zadovoljen.« V njej nam predstavlja skladatelj smagno gentila nad temnimi sovražnimi močmi. Sinfonija ima štiri dele: 1. Sicer 1.) Moderato assai, 2.) Scherzo, 3.) Adagio espressivo, 4.) Allegro molto vivace. Po sebi stavi sporedna obeta in koncert izredno velikega.

Socijalni vestnik

ZA REFORMO SOCIALNEGA ZAVAROVANJA IN ZNIZANJE UPRAVNIH STROŠKOV.

V gospodarskih korporacijah so zadnje čase na dnevnem redu razprave o nedostatkih pri socijalnem zavarovanju. Tudi Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo se je v svojih zadnjih posvetovanjih temeljem poročila gospoda dr. Plessa pečala s tem važnim vprašanjem. Sklenilo se je po živahni debati opozoriti v posebni spomenici ministrstvo za socijalno politiko na škodljive posledice, ki jih ima zakon o zavarovanju delavcev na razvoj naše gospodarstva.

Bolniško-zavarovalni prispevki so se od januarja 1923 v celi kraljevini povišali od 5% na 6%, dočim se je z naredbom ministra za socijalno politiko od 20. novembra 1922. znižalo prinosno tarifo za zavarovanje proti nezgodni od 8% na 6% za nevarnostni odstotek 100. Prispevki v navedenih odstotkih pomenijo ogromno obremenitev našega gospodarstva. Vzglodoma bodi navedeno, da se podražje zgradbe zbog socijalnih davkov do 6% vrednosti zgrajenega objekta. V mizarski stroki se podražje izdelki celo za 7 od sto. Čujejo se iz vseh poslovnih krogov neprestane zahteve po reviziji zakona o zavarovanju delavcev, predvsem pa po takojšnjem znižanju zavarovalnih prispevkov.

Prvi pogoj, da se morejo znižati prispevki, je znižanje upravnih stroškov naših socijalno-zavarovalnih institucij. Med tem pa, ko stremijo vsi za tem, da se uprava poenostavi in se njeni režijski stroški znižajo, je na podlagi proračuna upravnih stroškov za leto 1923 pri Okrožnem uradu v Ljubljani utemeljena bolazen, da se upravni stroški celo še povečajo. Predmetni proračun predvideva 178 uradniških in 45 dnevnikaških mest, katerih letni prejemki so določeni na Din 3,917.189.

Da se more pridobiti vsaj približno slika o neprimernosti upravnih stroškov, poskusimo ugotoviti razmerje stroškov iz proračuna napram predvidnim, na podlagi dosedanje prakse izračunanim celokupnim dohodkom okrožnega urada. Ako računamo povprečno število članov s 60.000, ki so zavarovani povprečno v XIII. meznem razredu, ki znašala letna zavarovana meza 360.000.000 dinarjev, kar bi pri 6% bolniško-zavarovalnih prispevkih znašalo 21 milijonov letnih prejemkov okrožnega urada. Kalkulacija sloni na zelo optimističnih premisah. Verjetneje je celo, da bodo prejemki manjši, kajti v najbolj ugodnih mesecih, to je za čas stavbene sezone, je bilo najvišje število članov 78.000. Ako upoštevamo, da je v tem številu mnogo poljedelskih delavcev pri veleposestih, rodbinskih članov i. d., ki zavarovanju pravzaprav niso podvrženi in ako od celokupnih dohodkov odbijemo še procent neizterljivih prejemkov, ki znašajo po izkušnjah dosedanje prakse do 10%, dobimo samo v najugodnejšem primeru približen iznos prejemkov, kateri služijo kot baza pri gornji kalkulaciji. Eliminirani iz te kalkulacije so neugodno-zavarovalni prispevki, ker so to dohodki centralne in ne okrožnega urada.

Upravni stroški v celoti znašajo po predloženem proračunu 5.597.498 Din 20 para, ki pa se morejo še zvišati. Po tem računu znašajo pri dohodkih okrogi 21 milijonov dinarjev upravni stroški 5.597.498 d inarjev. Da se doseže znižanje vseh stroškov, se mora uradništvo reducirati na neobhodno potrebni minimum.

Sedanja razdelitev urada na 12 oddelkov ne odgovarja potrebam urada, pač pa zavlačuje rešitve in otežuje nadzorstvo. Birokratizem je vzrok, da se zavarovalni prispevki ne morejo predpisovati takoj ob zapadlosti, ampak, da se s predpisi zavlačuje po 4 ali še več mesecev, tako da dobivajo podjetja plačilne naloge za več mesecev skupaj. Urad sam trpi, ker postanejo mnogi prispevki neizterljivi. Dosti bi bilo 5 oddelkov. Potem bi odpadlo več načelnikov, ki so v proračunu predvideni za vsaki oddelke posebej. Celotno za ekonomat, ki šteje samo enega uradnika in enega dnevnikašja, je predviden poseben načelnik.

Reorganizacija pa naj ne obsega samo okrožni urad, ampak tudi poslovalnice. V Sloveniji štejemo 19 poslovalnic, ki imajo po dva do tri uradnike. Poslovalnice so samo v Sloveniji, v Dalmaciji in Bosni. V drugih pokrajinskih poslovalnicah ne poznaio. Prispevki se predpisujejo za celo Slovenijo centralno v okrožnem uradu, ravnotako se plačujejo podpore neposredno od okrožnega urada, kakor se tudi vse druge bistvene funkcije zavarovanja izvršujejo centralno, tako da upravičenost obstoja poslovalnic v dosedanj obliki nikakor ni podana. Namesto dosedanjih poslovalnic naj bi se ustanovili posebni posvetovalni organi, ki naj sestojijo iz enega ali dveh uradnikov z večjim številom izvoljenih zastopnikov delodajalcev in delojemalcev. Njih okrožje naj obsega tri do štiri okrožja dosedanjih poslovalnic. Pri socijalno-zavarovalnih institucijah je potrebno, da sodelujejo z absolutno samoodločno neposredno interesenti. V upravo socijalno-zavarovalnih institucij naj se pritegne čim večje število interesentov.

Upravi socijalno-zavarovalnih institucij bi bilo priznati široko avtonomijo. Zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 je odvzel, kar se tiče socijalnega zavarovanja, popolnoma vsako avtonomijo. Socijalno-zavarovalne institucije so postale skoro državne ustanove z neokretnim aparatom. Neobhodno potrebno je, da se v svrhu uspešnega razvoja socijalnega zavarovanja uprava decentralizira. Pokrajinske zavarovalnice naj bodo vrhovni centralni instanci podrejene samo v stvarih čiste finančne kontrole in v stvarih statistike. Slovenija nudi po svojem teritorijalnem obsegu in svojih gospodarskih prilikah podlago, na kateri je mogoče ustvariti zavarovalnico s popolno stvarno in teritorijalno avtonomijo.

Prosveta.
Repertoire Narodnega gledališča v Ljubljani.
OPERA.
Začetek ob pol 8. zvečer.
Petek, 16. nov. Aida Red F
Sobota, 17. nov. Mignon, Gostuje ga. Wesel. Red E
Polla Red E
Nedelja, 18. nov. Sevilski brivec, Gostuje ga. Wesel - Polla. Izven

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Petek, 16. nov. Osmi žena Red A
Sobota, 17. nov. Kar hoče. Red B
Nedelja, 18. nov. ob 3. popoldne Krojaček — junaček. Izven. — Ob 8. zvečer Dances bomo tili. Izven

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.

V soboto, 17. novembra: Zakonske zmelnave.
V nedeljo, 18. novembra: Gostovanje na Viču. (Zenitev.)

SLOV. MARIJONETNO GLEDALIŠČE.

Nedelja, 18. nov.: Ob 15. in 18.: »Prolog«. — »Skrivnostno zrcalo«.

— Šolska predstava »Povodni mož« se vrši v torek 20. tm. ob ¼ na 17. popoldne. Prijavljene šole dobe vstopnice v soboto 17. tm. od 10. do 12. v licejskem poslopiju v prtilišču g. Grošelj, ostale vstopnice se dobe v nedeljo pri dnevnih blagajni opernega gledališča.

— Ga. Vika Čaleta v »Onjeginu«. Vloga Tatjana zahteva globoko premišljeno igranje, silen dramatičen pevski izraz. G. Vika Čaleta je v obeh obeh včeraj dosegla lep uspeh. Tako v pisemski, še bolj pa v zadnji sliki mora pevka Tatjana vloge pokazati vse svoje znanje. Čutil sem, da ga Čaleta Tatjana doživlja, zato je bila prepričevalna. Pevsko je zlasti v visoki legi obudovanja vredna, dočim je srednja lega dokaj šibka, četudi topla, prijetna. Deklamacija je vzorna, kar kaže na prvotnost pevsko šolo. V splošnem je bil »Onjegin« odpet kot običajno. G. Betetto in g. Popov poleg g. Čaletove v sredini zanimanja. G. Kovač pa dijaškemu parterju ni všeč. Temperamentno sodelovanje mladine, bodisi v pozitivnem ali negativnem smislu, mi je sicer po godi, toda očitno gre tu za osebne račune, kajti g. Kovač ni bil včeraj nič slabšeji, kot drug gikrat, ko mu ravno tisti ploskajo, ki so včeraj življali. Merodajen za uspeh ali ne uspeh oper je danes v resnici dijaški parter. Trezen, razsoden opazovalec pa vidi, da je takó odobravanja kot odklanjanja vsa njih preveč. Zato naj pevec ne bo čezmerno ponosen na deseterkratno klicanje pred zastor, naj se pa tudi ne razburja, če mu prileti na uho življ. To kakor ono je naj večkrat pretirano. Mladina pač še ne more brzdati svojega živahnega temperamenta, kar ji tudi ne smemo šteti v zlo. —

— Gostovanje Vesel-Polle v naši operi. Te dni gostuje zopet ga Tinka Vesel-Polla iz Zagreba in sicer poje jutri v soboto ulogo Filine v operi Mignon, ki se vrši za red E, in nato v nedeljo pa Rosino v Sevilskem brivcu, v kateri ulogi je dosegla do sedaj brezdvomno največji uspeh. Predstava se vrši izven abonmaja. V operi Mignon poje danes ulogo Lotharja gospod Zupan, ostale uloge so pa v istih rokah, kakor pri prvi predstavi te opere. V nedeljo poje ulogo brivca g. Popov, ostale uloge znana izvrstna zasedba.

Književnost.

— Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Uta. Splošna knjižnica št. 7. V Ljubljani 1923. Natisnita in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 112. Cena broš. Din 12, vez. Din 17. Deset Andersenovih pripovedk, deset bisero, ki bodo gotovo napravili mladim čitateljem mnogo veselja. »Mladavček«, »Svinjski pastir«, »Leteči kovčeg« itd., da imenujemo samo nekatere, ki ostanejo človeku v spominu, ko že davno ne spada med mladino! Priznana naša pisateljica je spretno odbrala deset najbolj slikovitih pripovedk in jih v lepem gladkem jeziku, mestoma tudi s dihom našega kolorita presadila na naša tla. Tisti, ki bi radi nudili svoj deci lepo čtivo, imajo tu lepo in v vsakem oziru ugodno priliko. Kajti vkljub lepi opremi je cena knjige tako nizka, da jo zmore vsakdo. Izdajatelj »Splošna knjižnica« zaslužio v tem oziru priznanje. Andersenove pripovedke se dobe po vseh knjigarnah in pri založništvu Zvezne knjigarne, Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1923.

Narodni ponos, kje si?

Svoječasno smo poročali, da je italijanska vlada dovolila kredit 200.000 lir, katere svota se naj porabi za študentske in inozemske študente, ki bi hoteli študirati na italijanskih visokih šolah. Italijansko ministrstvo zunanjih del je o tem obvestilo tudi našo vlado s pripombo, da lahko te študentske dobe tudi dijaki iz naše kraljevine.

Ko smo zabeležili to vest, smo izrazili prepričanje, da ne bo v naši državi nobenega akademika, ki bi vsprčil sovražno stališče, ki ga zavzema Italija nasproti našim narodnim težnjam, sprejel Judežev srebrenik iz italijanskih rok ter šel študirat na visoke šole v Italijo, saj je več kakor jasno, da imajo te italijanske študentske dobe, ki jih dobili naši dijaki, samo ta namen, da se dotičniki vzgoje v italijanskem duhu ter postanejo potem pri nas pionirji in razsadniki — italijanske kulture in civilizacije. A kakšna je ta kultura in civilizacija, to čutijo naši rojaki, Slovenci in Hrvati na Goriškem, v Trstu in Istri na svoji koži. Menili smo, da je v naši slovenski, hrvaški in srbski akademski mladini toliko narodnega ponosa in samozvesti, da bo z indignacijo zavrnila vsak poskus italijanske vlade vpreči jugoslovenske dijakne v voz italijanskih, proti našemu narodu in naši državi naperjenih naklepe. Toda varali smo se! Listi namreč poročajo, da je italijansko ministrstvo sprejelo večje število hrvaških akademikov na italijanske univerze in jim naklonilo državne študentske in v svrhu, da končajo svoje študije na italijanskih visokih šolah.

Niso nam znana imena teh hrvaških študentov, ki so pogazili svojo narodno čast in tako postali študentski naših narodnih sovražnikov, to pa vemo, da so se dotičniki s tem svojim dejanjem izključili za vselej iz naše sredine, iz naše narodne zajednice! Znano nam je sicer, da žal vladajo v gotovih krogih na Hrvaškem, hvala Bogu ne v vseh, jako zmedeni pojmi o narodni časti in o narodnem ponosu, nismo pa mislili, da bi bilo to pojmovanje, zlasti med akademsko mladino, tako lakšno, da bi se dala brez vsakih skruplov kupiti celo od najljutejšega sovraga. To je žalosten pojav, ki dokazuje, da je dober del naše mlade generacije bolan, hudo bolan. Treba bo skrbeti za uspešno zdravlilo. A kdo najde lek proti kugi narodne mlčnosti in nezavednosti?

— **Vzglede dokaz sokolske požrtvovalnosti.** Na obubo gosp. Valent Gregorica, stavbnika in posestnika, predsednika kraj. organizacije JDS v Mengšu, so zbrali naprednjaki in Sokoli v Mengšu 30 voz stavbenega materiala za sokolski dom na Taboru, ki ga pripeljejo prihodnjo nedeljo med pol 14. in 14. v Ljubljano. Okrašeni vozovi bodo šli po Dunajski cesti mimo glavne pošte, po Prešernovi ulici in St. Peterski cesti na Tabor. Zastopniki »Društva za zgradbo« pričakujejo vrle Menjšane pri železniškem prelazu na Dunajski cesti, odbor Sokola I. in gospodarski funkcijonarji pozdravijo slavnostni povoz na Taboru. — Za enake odločitve v prid sokolskemu domu na Taboru, ki bo v bodočnosti krepka trdnjava borbene misli za napredek in svobodo v Ljubljani, se pripravljajo sokolska in vsa druga kulturna in politična napredna društva v širši ljubljanski okolici in razne oddeljene organizacije ob železniških progah. — V potrebi vidimo moč in solidarnost napredne misli, v potrebi dokazujejo napredne organizacije neizbrisno ljubezen in udanost sokolski misli!

— **Odlikovanje.** Odlikovana sta: z redom belogorca orla V. stopnje veleindustrialec v Ljubljani g. Fran Bonča in z redom sv. Save. II stopnje predsednik Trgovske zbornice v Zagrebu g. Vladimir Arko.

— **Mestne stanovanjske hiše in uradniki.** Mestna občina je dala, kakor znano, zgraditi na Prulah dve uradniški, — za Bežigradom pa dve delavski stanovanjski hiši. Zgradba teh hiš je bila že na del. programu prejšnjega obč. sveta pod županom dr. Iv. Tavčarjem in se je prva hiša na Prulah tudi pod njegovim županovstvom pričela graditi. Zdaj so že vse štiri hiše dograjene in uporabne in pričela so se tudi že oddajati stanovanja. Pa kako? Mesto da bi dal stanovanjski odsek stanovanja potrebnim uradnikom, natepijo so klerikalci in komunisti n. pr. v 2. uradniško stanovanjsko hišo več svojih elementov, ki nimajo pri občini nič iskati in z uradniško službo nič opraviti! Prav tako postopajo tudi s stanovanji v hišah za Bežigradom! In zdaj se vprašamo: Kdo oddaja stanovanja v teh hišah? Če se obrneš na župana dr. Periča radi stanovanja, se nervozno zvija in otreša, rekoč: »Jaz nisem tu merodajen.« Če ga vprašaš: »Kdo drug vendar.« ti odgovori: »Stanovanjski (akcijski) odsek.« Če hočeš od tega kaj doseči, moraš klečeplaziti

od prvega do zadnjega, pa, če si naprednjak, si že zgubljen; nasprotno pa, če si klerikalec ali komunist, dobiš odgovor: »Se vam bo ustreglo, kolikor mogoče.« Če torej uradnik potrebuje stanovanje radi kake upravičene odpovedi ali iz kakršnega vzroka koli, kje naj ga išče kot pri občini, svoji službo-dajalki! Sicer se klerikalno-komunistični gospodarji z najemščino še ne upajo na dan, toda oddajanje stanovanj elementom, ki nimajo v občinskih poslopih nič opraviti in kojih eksistenca je tudi taka, da je sploh veliko vprašanje, če bo občina do najemnine sploh prišla, izziva javno kritiko in odločen odpor. In zato pravimo: Proč s obrn-karsko politiko in korupcijo iz občinskega gospodarstva, predno ne uniči Ljubljane!

— **Vrhovni kontrolni urad nad občinsko upravo.** Odsek za reorganizacijo občinske uprave izdeluje načrt, za hitrejšo poslovanje mestne uprave. Ustanovi se poseben kontrolni urad. V tem odseku so imeli klerikalci in komunistov poleg župana in podžupana zastopani seveda vsi praktično izveščani občinski močje, in sicer — če smo prav poučeni — te kapacitete: dr. Lemež, Pirc, Moškerc, Mihevc itd. Kontrolni urad bo predvsem skrbel za to, da bo n. pr. **magistrat smel** — menda že po novem letu — **naročati razne svoje potrebščine za občino in urade samo pri pristajajo klerikalne in komunistične stranke.** Ild. Kdo bo na načelnik novega kontrolnega urada, še ni določeno. Gotovo je tudi to, da pride mestna pristava na Kodeljevem z vsem aparatom pod kontrolo novega urada, kjer se bo izvršila seveda prej stroga revizija.

— **Boj za Kmetijsko družbo.** Klerikalci so sedaj napeli vse sile, da bi v odboru Kmetijske družbe pridobili večino in tako zagospodovali nad to važno gospodarsko-kmetijsko institucijo. Prof. Jarc se je večeraj dopoldne pritožil na pokrajinski upravi, deputacija odbornikov SKS pa je obenem dopoldne vložila pri vladi pismo spomenico o razmerah v odboru in o nasilnem postopanju I. podpredsednika prof. Jarca. Namestnik velikega župana vlad. svet. Kremenšek je pozval II. podpredsednika Pipana, družbine odbornike, kmet. svet. Rohrmanna in dipl. agr. Jamnika na konferenco, ki se je vršila večeraj od 17.30 do 18.30. Na konferenci so se zelo obširno razpravljale razmere pri družbi in posamniki so ostro kritizirali samostojno postopanje sedanjega poslevoledčega I. podpredsednika. Konferenca je ugotovila, da je bilo to postopanje proti pravilom družbe, da vlada za sedaj ne uvideva potrebe intervencije, ker je to interes društveni spor, vendar je umestno, če bodo to razmere zahtevale, da se postavi družbi, kakor že svoječasno, vladni komisar, ki bi prevzel začasno vodstvo poslovanja in izvedel za dne 16. decembra t. l. določene volitve odbora »Kmetijske družbe«. — Večera ekspeidirani »Kmetijski list« objavlja v smislu pravil sklicanje občnega zbora Kmetijske družbe za 16. decembra ob 11. dopoldne v Mestnem domu.

— **Uniforme za sodnike in advokate.** V odboru za organizacijo sodišč se razpravlja o zakonskem načrtu, ki ga je predložil odboru pravosodni minister dr. Ninko Perič. S tem zakonom se namerava uvesti novost — posebne uniforme za sodnike in advokate, ki bi jih morali nositi pri vseh sodnih razpravah. Proti uvedbi takšnih uniform sta nastopila demokrate Pečič in musliman Behmen.

— **Prošnjikom za brezplačno pošiljanje lista.** V zadnjem času smo dobili nebroj prošnji od raznih korporacij, društev in privatnikov za brezplačno pošiljanje lista. Prav radi bi vsem ustregli, ako bi imeli na razpolago milijone. Ker pa se danes boré vsa novinarska podjetja z velikimi materialnimi neprikljnostmi, ker je papir in tisk tako drag, da podjetje jedva zmaga ogromne stroške, in ker so tudi izdatki za poštne pristojbine silno visoki, ne moremo, žal, ugoditi nobeni prošnji, ako nečemo spraviti iz ravnotežja svojih lastnih financ. To naj prošniki vzamejo na znanje.

— **Sprememba pri »Mestni hranilnici«.** Oddelek ministrstva za trgovino in industrijo je dne 15. t. m. razrešil vladnega svetnika g. Todorja Šporna poslova gerentstva pri »Mestni hranilnici« ljubljanski. Na njegovo mesto je bil imenovan obče spoštovani veletržec g. Robert Kolman, ki uživa v vseh ljubljanskih krogih splošen ugled in spoštovanje in je na glasu kot večak v gospodarskih stvareh. G. Šporn je bil v zadnjem času v zelo prijateljskih odnosih s klerikalci in jim bil često na uslugo, kar ni bilo v interesu zavoda. Da bi mogel njihovim pretranim željam neovirano ustrezati in bi od vlade izvoljevali upravni svet ne dobival jasne slike o dejanskem položaju hranilnice in o njenih tekočih zadevah, je Šporn v zadnjem času izključil od seje upravnega sveta vse uradnike-referente. Niti hranilničnima ravnateljnima ni bilo več dovoljeno prisostvovati tem sejam. Tako samostalno upravljajo posame, v denarstvu docela nevede osebe bi ne moglo ostati brez dalekosežnih zlih posledic za zavod, stranke in mestno občino.

To je končno uvidela tudi pokrajinska vlada in poverila gerentstvo g. Kolmanu, ki je svoje posle že prevzel.

— **Iz državne zbirke.** Imenovan je za profesorja na gimnaziji v Velikem Bečkereku Anton Kovač, do sedaj profesor na gimnaziji v Somboru.

— **Nimajo svojih sposobnih ljudi.** Vedno in povsod je dobil pri političnih uradih konceptni uradnik, ki je moral iti k vladi v prakso in potem napraviti politični izpit, za dobro prakse potrebni šestmesečni dopust; sedanjí očetje v črnočrte koalicii na magistratu so pa iz drugega kova. Ko je namreč pred kratkim prošil neki magistr. konceptni uradnik v svrhu prakse pri pokr. upravi za 6 mesečni dopust, so mu dali le 4 mesece dopusta, češ da je »to dovolj«. Med to prakso ga pa, — čuile! — rekviriralo za vsako občinsko sejo še kot zapisničarja zato ker nimajo med svojimi novonastopiranimi uradniki človeka, ki bi bil za ta posel sposoben.

— **Razpisana služba.** Razpisano mesto šefa računskega oddelka (knjižnovodne-bilancista) pri mestnem električnem podjetju v Mariboru. Tozadevno opremljene prošnje z navedbo plače je vložiti najkasneje do 26. novembra t. l. pri mestnem magistratu mariborskem.

— **Slovenski javnost!** Novoustanovljena Akademski podružnica Jugoslovenske Matice v Ljubljani nujno potrebuje eno ali dve sobi za svoje društvene prostore. Obrabamo se tem potom na narodno čučevo javnost, da prisloži družstvu na pomoč. Cenjene ponudbe naj se blagovoljno naslovijo na Jugoslovensko Matico v Ljubljani, Pred Škofijo 21.

— **Agilen član Jugoslovenske Matice** je že mesece dolgo brez službe. Apelliramo zato na rodoljubno javnost, da se pri oddaji služb ozira nani. Prosilec je več slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, je bivši podpredsednik fin. straže, ter priporočljiv za vsako poduradniško mesto. Prosi tudi za službo sluga. Ponudbe je poslati na Jugoslovensko Matico v Ljubljani, Pred Škofijo 21.

— **Posnemajte! Strojne tovarne in li-varne** v Ljubljani so darovale Jugoslovenski Matici Din 2000. Naj bi naša narodna podjetja posnemala strojne tovarne in li-varne ter podprle Jugoslovensko Matico s primernim darom. Največ koristi od narodne misli imajo naša gospodarska podjetja. Naj torej tudi svojo dolžnost do naroda.

— **Sneg po gorejskih in dolenskih hribih** je padel te dni in pokrli precej nizko vrhove.

— **Ukradeni biseri.** V Celju je bilo Kai Turkovičev iz bisernega nakita ukradeno 93 biserov v vrednosti 25.000 dinarjev.

— **Mariborske vesti.** Porotniki. Za četrte redno zasedanje v letu 1923 so izzrebani sledeči porotniki: 1. Poglavitni: Habjanič Jakob, Klopče (Sentovec), Kostanjevec Pavel, Borovec 31 Ptui, Hernjiz Andrej, Ptui, Cankarjeva ul. 16, Frečer Faustina, Kalše Maribor, Vrabl Alojz, Križevci, okraj Ljutomer, Falež Fran, Polana (Ranče), Flucher Rupert, Ceršak, Žolgar Karel, Devlina (Sentovec), Senekovič Karel, Pernica (Sv. Marijeta ob Pes.), Lingel Drago, Ruše, Vaupotič Fran, Ptui, Zunko Fran, Vrtnič, Postrak Fran, Budina (okraj Ptui), Čepe Anton, Jelovec, Cirzi Fran, Mezgovci (okraj Ptui), Sver Alojz, Sv. Lenart (Zg. Gasteraj), Pogačnik Hinko, Ruše, Potrč Ivin, Lormanje, Čebe Silvester, Dogaše, Jagrič Fran, Senica ob Dravi, Šande Jakob, Malečnica, Bežjak Jakob, Šturmovac (Pobrežje) Ptui, Jurjašević Mate, Središče, Neuhold Konrad, Sloven. Bistrica, Stern Fran, Planica, Smeh Ivan, Slov. Bistrica, Iigo Alojz, Ruta obč. Cinžat, Babič Jožef, Ljutomer, Arteniak Fran, Zg. Brez. Jurše Josip, Smolnik, Čep Fran, Koprivnik Zupančič Fran, Slovenjvas, okr. Ptui, Tomazič Ferdo, Zg. Hoče, Pandič Srečko, Limbuš, Maribor, Hauptman Jožef, Dolž 39, okr. Ptui. Dopolnitni: Hrstnik Josip, instalat. Gnušek Alojz, trgovec, Pečar Josip, kovač, Kronvogel Boštjan, hiš. pos., Glasar Julij, stavb. mojster, Kokol Anton, zganjetič, Smedej Ivan, strojev. v p., Kukovič, hiš. pos., Oset Miloš, trg. vsi v Mariboru.

— **Žena državnega uslužbenca** ima 4 majhne otroke, ki jim ne more preskrbeti potrebne obleke. V veliki stiski apelira na usmiljena srca, naj ji pomagajo z obleko ali denarnim podporo. Naslov se poišče v uradništvu našega lista.

— **Predavanje Roko conte Dianovića.** Jutri ob 20. zvečer bo predaval v prostorih hotela »Lloyd« znani svetovni potovalec Roko conte Dianović o svojih vtisih s potovanja po Indiji, Afriki, Kitajski, Japonski, Sibiriji in drugih krajih, ki jih je prepotoval od svoje mladosti do danes. Dianović je odšel na potovanje že kot 16 letni mladenci. Njegovo življenje je polno zanimivih dogodkov, kar je razvidno iz francoskih, španskih in angleških in drugih listov, kjer je opisoval svoje burno življenje. Vsaj spina je prosta in predavatelj sprejema samo dobrovoljne prispevke, ki bi mu olajšali nadaljnje življenje.

— **Na pomoč ruski inteligenci,** ki biva v Rimu in v Italiji, poziva Italijansko javnost znani publicist Avrello Palmieri. Po inicijativni zavoda za vzhodno Evropo v Rimu priredé ruski učenjaki vrsto predavanj o sedanjih Rusiji. V Italiji vlada veliko zanimanje za te konference, na katere vabijo dobra imena ruskih učenjakov kakor Berdjalo, Novikov, Osorgin, Vileslavčev Cuprov in drugi.

— **Roparji v Slavoniji.** Poročali smo o strahovitih zločinu, ki se je dogodil pri Vukovaru v Slavoniji. Slični roparski napad je bil izveden pri Virovitici, kjer so trije maskirani roparji napadli tamojšnega mlinarja, zahtevajoč od njega denarja. Ko jim je povedal, da nima denarja, so skušali preiskati ves min. V tem hipu pa so gospodarju na pomoč prihiteli domači hlapci. Roparji so pobegnili, streljajoč na svoje zasledovalce. Milnar in en hlapec sta bila težko ranjena. Roparjem je uspelo pobegniti.

— **Zakonska tragedija.** V Subotici se je te dni dogodil žalosten slučaj. Zakonska Kalman in Teresa Perpeč, ki sta dosedaj vedno živela v složnosti, sta se radi neke malenkosti sprla in je med prepriom Kalman udaril soprogo močno po glavi. Razžaljena žena je v divji jezi pograbila na mizi ležeč nož in sunila moža v prsa. Težko ranjen se je Kalman zgrudil na tla. Šele tedaj se je žena zavedla svojega dejanja. V obupu je hotela izvršiti samomor, kar so ji pa sosede preprečili.

— **Smrt stoletne starke.** V Beogradu je te dni umrla ga. Anka Antonovič, mati gimnazijskega ravnatelja Save Antonovića. Dosegla je starost 105 let. Bila je ena najstarejših Beogradčank. Rodom je bila iz Kragujevca.

— **Razni vlom in tatvine.** Dne 10. t. m. je bilo vlomljeno pri Jakobu Pilko v Planini. Ukradeno je bilo za 500 Din obleke. — Iz pisarne okrajnega glavarstva v Ljilji je bil kancelist F. Pleničarju odnesen daljnogled, vreden 500 Din. — Iz mlina Frana Trkarja je bil ukraden gonilni jermen dolž 8 metrov, v vrednosti 800 Din. — Frančiški Kuhar iz Zaboršta, občina Dol, je bilo ukradeno več komadov perila. — V Ptuiju je bilo Fran Zorčiču ukradeno 1500 Din vredno kolo. — Mariji Bevec iz Sordije Šiške je bilo iz podstrešja ukradeno sušče se perilo. Dober plen pa so napravili uzmoviči na Dovozi cesti, kjer so vlomili v barako Petra Zadelja. Odnesli so pet furanov, 1 kokaš in 1 petelina (za Božič ravno prav!). Na liceju so se zopet kot lanske leto začele obnavljati tatvine. Tako je bila dijakinja Danica Senica na hodniku iz omare ukradena 1500 Din vredna lisiča boa. — Na Aleksandrovi cesti je bila trgovcu E. Maverju izpred stanovanja ukradena 350 D vredna ričeva preproga. — Mesarju Antonu Bizilju je bil odpeljan 400 Din vreden kostrun.

— **Novorojenček v Savinji.** Iz Savinje so pri Sv. Marijeti potegnili truplo novorojenčka. Truplo je ležalo že najmanj 24 ur v vodi. Oblasti so uvedle preiskavo za brezsrčno materjo.

— **Vandalizem na Gradu.** Na Gradu so neznani zlikovci vlomili v kapelico v Regaljevem gaju. Odtržali so obe ključavnici in pobrali iz nabiralnika ves denar. Sploh v zadnjem času ni na Gradu pred zlikovci varna nobena stvar.

Pustolovka - iz Monte Carla -

od 15. - 19 III. del

V glavni vlogi ELLLEN RICHTER
KINO TIVOLI

SLIKARJEV MODEL.

Zadnji film pred zatvoritvijo!

Kino Matica predvalja do nedelje izvanredno zanimiv film »Slikarjev model«. V glavni vlogi je dražestna krasotica Grete Holander, ki je imela tudi naslovni vlogi v filmih »Borba za prestol in ljubezen« in »Oko mrtveca«.

RAZSODBA V PROCESU STANLEY

Je naslov tretjega, najlepšega in najzanimivejšega dela grandioznega filma »Pustolovka iz Monte Carla«. Dočim stoji glavni junak pred strogimi porotniki, obtožen umora, in govori vse proti njemu, morajo njegovi zvesti tovariši premagati še marsikatero oviro in nevarnost, dokler se jim ne posreči v zadnjem momentu prispeti v Pariz in v porotni dvorani pokazati pravega krivca in ga izročiti v roke pravice. Divotni so pogledi na svetovnoznano morskoo kopalnice San Sebastian, na mesto Granado z veličastno mavrsko stavbo Alhambro, na pariške bulvare itd. Tudi za zabavo je preskrbljeno. Dobrodušni sluga Ali ki je običnost zabaval v prvem delu kot debeluhasti šah, ni utonil, temveč se v tretjem delu producira kot pravcati strašni ljudozerec, ki izvalja selze smeha. Samo še do nedelje v Kino Tivoli.

— **Od danes naprej nova portugalka.** Ilutomerski mošt. — Gostilna »pri Mraku«, Rimska cesta št. 4.

— **Koncert v kavarni »Emona«** se vrši danes v petek ob 8. zvečer. Igra I. ljublj. salonski orkester.

Turistika in sport.

— **S. K. »Hermes«** priredi v soboto dne 17. tm ob 20. »Čajanko« v prostorih hotela Bellevue v Šiški. Spored: godba, solopetje, komični nastopi ples itd. Vstop prost, dovoljen je vabljenim, in po njih vpleljanim gostom. Kdor bi vabil pomotoma ne prejel nobe istega pri klubovem tajniku.

— **Telesna vzgoja in Sokolstvo.** Preteklo sredo je predaval v akademiji »Bratstva« na državni realgi g. Stane Vidmar o predmetu: »Telesna vzgoja in Sokolstvo«. Predavanje je bilo klub slabemu vremenu zelo dobro obiskano. G. predavatelj je uvodoma naglašal veliki pomen telesne vzgoje kajti vsa znanost nič ne pomaga, ako telo ni zdravo, da bi lahko vzdržalo. Nato je podal pregled današnjega stanja glede na nenormalni razvoj človeškega telesa in utemeljil potrebo telesne vzgoje, ki je obenem največje važnosti tudi za moralno vzgojo ter je dal točna navodila, kako je postopati z mladino od rojstva naprej, ako jo hočemo ohraniti normalno, telesno in duševno zdravo, kar pomeni boljšo bodočnost naroda in države. Končno je gosp. predavatelj razpravljal o Sokolstvu in njegovi organizaciji in je povedal nekaj lepih primerov iz tekm v Parizu in Turinu, ki se jih je sam udeležil. Dokazal je, kako sokolska misel vpliva na voljo človeka, na disciplino, vztrajnost, odporno silo, hrabrost itd. in da pod vplivom te misli postane naša mišljenje zmogljivo nepopisnega navdušenja. G. predavatelj je s svojim predavanjem vzbudil velik smisel za telesno vzgojo in Sokolstvo in je žel za svoja izvajanja obilo pohvale. — Prihodnjo sredo predava primarij dr. Deffrancešchi o higijeni, oziroma kako naj živimo?

Najnovejša poročila.

NAČRTI MADŽARSKIH FAŠISTOV PROTI ENOTNOSTI JUGOSLAVIJE.

— **Beograd, 16. nov.** (Izv.) Iz Sofije prihaja danes zaupno in zanesljivo poročilo, da so tja prispeli voditelji madžarskih fašistov in zloglasni stotnik Pronay ter so stopili v stike z makedonskim komitejem. Imeli so daljše konference, na katerih so razpravljali o skupni akciji proti enotni naši državi. Pronay je naprosil tudi za sestanek s šefom makedonskega odbora Todorjem Aleksandrovom, a je ta tak sestanek odklonil iz političnotaktičnih razlogov. Pronay se je posebno zanimal za bojno taktiko makedonskega komiteja ter je bilo sklenjeno, da tudi madžarski fašisti osvoje komitsko taktiko in prično po istih metodah napade na naši severni meji. Na konferenci se je razpravljalo v podrobnosti dalje načrt o razkosanju naše enotne države. Po tem načrtu se ima obnoviti Velika Madžarska, ki ji pripadajo vse dežele kronske sv. Stefana. Bolgarski pa imate pripasti obe Makedoniji, to je ozemlje pod jugoslovensko in pod grško suvereniteto.

SPOPAD S ČRNOGORSKIMI ODMETNIKI.

Voditelj Nikšević ubit.

— **Beograd, 16. novembra.** (Izv.) Iz Nikšića v Črni gori prihaja poročilo, da je bil v ljutem spopadu z orožniki ubit intektualni vodja odmetnikov, bivši učitelj Nikšević. Četa 9 orožnikov pod vodstvom dveh oficirjev in dveh mešanov je izsledila skrivališče odmetnikov. Pri zasledovanju je bil ubit Nikšević in več odmetnikov. Na glavo Nikševića je bila razpisana nagrada 52.000 dinarjev. Zasledovalne akcije se je udeležilo tudi pet slovenskih orožnikov, ki so se izkazali s svojo vztrajnostjo in odločnostjo. Dobe nagrade od 3 do 10.000 Din. Notranje ministrstvo objavlja, da so slovenski orožniki v južnih krajih v svoji službi nad vse požrtvovalni in vztrajni.

Borzna poročila.

— **Zagrebske borze danes nismo prejeli.**

— **Beograd, 16. novembra.** Amsterdam 3333, Dunaj 0.1242, Zeneva 1530, London 384.50, Milan 378.50, Newyork 87.75, Pariz 478, Praga 275.75, Sofija 77.

INOZEMSKJE BORZE:

— **Curib, 16. nov.** (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.55, Amsterdam 213.90, Newyork 573.12, London 24.84, Pariz 30.62, Milan 24.35, Praga 16.5375, Budimpešta 0.0302, Bukarešta 3.—, Sofija 4.85, Dunaj 0.0080%, avstr. žlg. krome 0.0080%.

— **Trst, 16. nov.** Predborza: Beograd 26.45—26.55, Dunaj 0.0325—0.0330, Praga 67.75—68.25, Pariz 125.50—125.75, London 102.50—102.75, Newyork 23.60—23.70, Curib 411—414.

Društvene vesti.

— **Poziv!** Vsi člani društva se resno opominjajo, da čimprej poravnajo zaostalo članarino. Vse še ne v društvu vpisane tovariše vabimo, naj se čimprej v društvo vpišejo. I. dec. od 7. dalje se lahko vplačuje članarina v gostilni pri tov. Plevniku na Bregu. Društvo državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani.

— **J. A. D. »Triglav«, podružnica v Ljubljani,** priredi dne 17. t. m. ob 20. zvečer novo do ošlim članom pozdravni večer pri Novem svetu (Gospodstvska cesta) v Prešernovi sobi. Starešine in prijatelji društva uljudno vabljeni. — **Odbor.**

— **V soboto 17. t. m. predava v »Socla«** g. dr. Zalokar o podedovanju, medicini in politiki. Vabljeni vsi člani in prijatelji društva. Vstop prost. — Po predavanju prost zabava, za katero se pripravlja posebno presenečenje. Začetek ob pol 9. zvečer.

— **Predavanje v društvu »Socla«.** Minulo soboto je otvorilo društvo »Socla« svoj tretji predavateljski sezon. V nanovo prirejeni, okusno ozaljšani dvorani pri Levu je pozdravil navzoče društveni predsednik dr. Dinko Puc, se v krasnih besedah spominjal obletnice rapalske pogodbe ter oertal naloge osvobojenega naroda. Nato je dobil besedo g. prof. Zgrabljič, ki je v svojem govoru poročal o narodnih razmerah v Istri ter o divjanju fašizma proti našemu narodu. Njegova izvajanja so bila izredno zanimiva, zlasti je veliko pozornosti vzbudil on del njegovega predavanja, ki se je bavil z zgodovino razvoja narodne zavednosti in dela pred vojno in pa njegovo naziranje o postanku in bodočnosti fašizma. Kljub temu, da je g. predavatelj govoril skoro dve uri, ga je občinstvo, ki je dvorano napelnilo do zadnjega, poslušalo s vso pozornostjo ter mu živahno aplavdiralo. V imenu poslušalcev se je zahvalil v lepih besedah dr. Marušič. Po predavanju se je razvila prost zabava pri kateri je sodeloval pevski zbor Zveze Jugoslov. železničarjev, ki je žal obilo pohvale. Z eno besedo — bil je prav lep večer.

— **Napredno gospodarsko in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo** vabi svoje člane in njih prijatelje na zanimivo predavanje o zapuščinskih zadevah, v soboto dne 17. novembra 1923. ob 8. zvečer v prostorih g. Soklića v Trnovem. — **Odbor.**

— **Zveza šolejev Slovenije** pozivlja svoje člane, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki se vrši v gostilni g. Kodala na Rinski cesti v soboto 17. tm. ob 7. zvečer. Odbor.

Pozvedbe.

— **Nekaj denarja se je našlo.** Izgubitelj naj se oglasi pri Franji Bilina, Zidovska ulica št. 1, I. nadstropje, kjer ga dobi proti povrnitvi stroškov za objavo v listu.

— **Našel se je danes zljutaj majhen Wertheim-ključ** in sicer pred poslovnim »I. Hrvatske Stedionice«. Zgubitelj ga dobi v uredništvu »Slov. Narod«.

Izpred sodišča.

— Vredni — sestr. Pred nekaj časom so prijeli v Ljubljani Antonijo Krestovo kot sumljivo prostitutko in jo oddali, ker je bila res bolna, v bolnico. Dekletu pa je bilo v bolnici nerodno in je pobegnila. Prišel pa je neki Kuri, ki jo je dobro poznal, ovadil jo je in zopet so jo prijeli, ko je lovila žrtve na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Pa zopet jo ušla in tretjič so jo zalotili v ljudski kavarni Frenkel v Mariboru. Tako je prišla končno pred sodnika, obtožena, da je že 13. krat predkaznovana radi goljufije in vlačugarstva, ukradla svoji gospodinjici Lenardičevi v Kranju 400 Din denarja. Stanovala pa je v Kranju pri svoji znanici Mariji Smigovčevi, ki je gospodinjica v koruznem zakonu že omenjenemu Lud. Kuriju. Navedla pa se je Kurija in sklenila ste s Tončkom, ki je imela denar, da pustita Kurija in Kranj in gresta nazaj na Štajersko. Seveda ste vzeli s seboj, kar ste pač mogli. Obsojeni ste bili vsaka na osem mesecev težke ječe.

— Ljubeček pod posteljo. Prišel je fant — so ga odelovali. Prišel pa je skrivaj — so ga odelovali. Prišel pa je skrivaj nezaj in zari se je pod posteljo. Toda tudi tam so ga dobili in privlekli spet na plan. To pa je sveda fanta razjezilo, pa malo se je sramoval. Spri se je s svakom svojega dekleta in ga udaril s stolom tako, da mu je zlomil — palec na roki. — Obsojen je bil za to nerodnost na dva meseca težke ječe.

Uradniške plače v Avstriji.

Dunajski listi priobčujejo podatke o plačah posameznih uradniških skupin. Pomolniti sluga je zadnja dva meseca pred vojno prejemal po dvestoletni službi 96 kron. Ako valoriziramo to plačo na današnje krome, to se pravi, ako določimo današnjo svoto, s katero more nakupiti vse to, kar je pred vojno storil s 96 kronami, najdemo plačo, ki odgovarja 1.073.000 kron. Danes pa prejema ta pomožni sluga 1.103.000 kron, torej 103 % predvojne plače. Po najnovejši reformi bo znašala njegova plača celo 1.115.000 kron, to je 109 % predvojne plače.

Kancelist je prejemal pred vojno po dvestoletni službi mesečno 114 kron, to je 1.275.000 današnjih kron, njegova sedanja plača znaša pa 1.129.000 kron, torej 89 % predvojne plače, ki se po novi uredbi zviša na 1.196.000 kron, to je 94 % predvojne plače.

Rečunski uradnik je pred vojno po dvestoletni službi prejemal mesečnih 193 kron, kar znaša valorizirano 2.132.000 kron. Danes znaša njegova plača 1.229.000 kron, torej 58 %, ki se poviša na 1.359.000 = 64 % predvojne plače.

Dvorní svetnik je prejemal pred vojno po 28 službenih letih mesečno 1017 kron, valorizirano pomeni to 11.211.000 kron. Danes prejema 3.748.000, torej 33 % predvojne plače, ki se poviša na 4.930.000 = 44 % predvojne plače.

Sekcijski šef je prejemal na koncu svojih službenih let mesečno 1667 kron, kar znaša v današnjem novcu 18.378.000 kron. Danes pa prejema 4.603.000 kron, torej le 25 %, ki se bodo zvišali na 6.508.000 kron, na 35 %.

Kratko in pregledno: v Avstriji bo v bodočih mesecih prejemal pomožni sluga 109 % predvojne plače, kancelist 94 %, računski uradnik 64 %, dvorní svetnik 44 % in sekcijski šef 35 %.

Evro socijalnega reda v številkah!

Razne vesti.

Praga veliko zračno pristanišče sveta. »Prase-Hirald« z dne 13. septembra, ki izhaja v mestu Portlandu v severnoameriških Zedinjenih državah, prinaša poročilo svojega dopisnika Gannetta, ki se mudi zadnji čas v Evropi. V svojem poročilu omenja Prago in ji napoveduje, da postane eno izmed velikih zračnih pristanov sveta, ker leži sredi Evrope.

Kdo je bil Nobel. Vsako leto se čuje večkrat, da je ta ali oni glasovitih in zaslužnih mož prejel Nobelovo nagrado. Vendar pa velika večina ljudi ne ve, kdo je bil Nobel in kakšna je njegova nagrada? Alfred Nobel, kemik, je bil rojen dne 21. oktobra 1833. leta v Stockholmu. Studiral je v Stockholmu in je kasneje deloval skupno s svojim očetom na polju kemije ter se je zlasti bavil z razstreljivimi snovmi. Leta 1862. je iz-

našel nitroglycerin. Leta 1866. je iznašel dinamit. Iznašel je še nebroj drugih kemičnih snovi in je ustanovil v Evropi in Ameriki 15 tovarn, med njimi največjo za razstreljivne snovi v Krümmli ob Labi (Elbe). Umrl je 10. decembra 1896. l. v San Remu. V svoji oporoki je zapustil največji del svojih dohodkov, približno 35 milijonov mark za razdelitev na pet vsakoletnih nagrad po ca 150 tisoč mark po sledečem načrtu: 1. Za najvažnejšo iznajdbo na polju fizike, 2. kemije, 3. medicine in fizjologije, 4. za dotično v poljubnem jeziku spisano delo, ki se najb. j. odlikuje po visoki, idealni tendenci, 5. za najzaslužnejše in najuspešnejše stremenje k pospeševanju splošnega bratstva, uklenjenjo in znižanje stoječih armad in vzpostavitev razsodniških tribunolov med različni državami. Prve štiri nagrade razdeljuje švedska akademija, peto norveška.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLAVSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Delaavnica

1000 do 2000 m² iz enega ali več prostorov skupaj v mestu ali na deželi se išče takoj v najem ali nakup. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Delaavnica-12049«.

Keksi prepečenci čajno pecivo oblati

vsi izdelki iz Rogaške Slatine Direktna detajlna prodaja v parni pekarni
Viljem Bizjak, Ljubljana,
Gospodstvska cesta.

Hrastov les

60 komadov hrastovih drevov v dimenziji do 1 metra v premeru vsebine čez 200 kubičnih metrov proda tvrdka F. STIGER IN SIN, Slovenska Bistrica.

Proda se vse skupaj ali pa tudi v manjših množinah od postaje Slovenska Bistrica.

Zahvala.

Povodom smrti nezabnega sina, nečaka itd.

Antona Škerlavaja

izrekanemu vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so ga spremlili k večnemu počitku, najiskrenejšo zahvalo.

Posebna zahvala za venec, častno stražo, spremstvo in nagrobni govor Ot. Ju. Na., ravateljstvu in uradništvu Jadranske banke za vence in spremstvo, pevskega društva »Zvon« za prepevanje žalostinke, gosp. Škerlavaja, uradniku na glavnem kolodvoru za gniljivi govor ob grobu; dalje gg. zdravnikom za požrtvovalno lečenje, č. sestram v bolnici za človekoljubno postrežbo in preč. duhovščini za tolažilo.

Hvala vsem ostalim darovalcem vencev in cvetja in za izražena sožalja.

Opčine-Ljubljana, Wolfova u. 12, dne 14./11. 1923.

Zaljubljeni ostali.

Izšolani pevci.

Nad 100 komadov pravih hrastovih kanarčkov (Edelloller, pasma Siffert) je na prodaj.

ED. SEVER, Ljubljana, Krakovski nasip 10.

Proda se ugodno

eleganten, skoro nov osebni avtomobil Puch VIII/1923 s 6 sedeži v najboljšem stanju in 1 tovorni »Auto Fiat Torino 18 PI 3 tonski s polno gumijastimi obročji. Oba avtomobila se eventuelno zamenjata za en 3 do 4 tonski avto s primernim doplačilom. Vprašati na poštni predal 129, Ljubljana.

Cropp de Chine, Taffet, Meiré Voleur Chiffon itd. bliske, modni nakit z 10-20% popustom pri A. Sinkovic našt. K. Joss Ljubljana, Mostni trg 19.

Za odgovore uprava naj se priloži 1 dinar.

Službe

Trgovskega pomočnika sprejme tvrdka A. Sarabon v Ljubljani. 12.127

Gospodična

želi mesta v kako trgovino ali kaj sličnega, da bi pomagala starejšim in slabim razmer. — Dopisni pod Hitra pomoč 12.158 na upravo »Slov. Nar.«.

Strojepisko,

izveščano, zmožno slov. stenografije, sprejme vestrogovino v Ljubljani. — Ponudbe pod Strojepiska 12.129 na upravo »Slov. Naroda«.

Iščem frizerko,

solidno, za onduliranje in manikiranje za takoj ali s 1. decembrom. proti dobri plači. — Gizela Jakobi, Vinkovci, Frankopanska. 12.136

Prodajalka.

Sprejme se samostojna prodajalka, starejša, zanesljiva moč, na deželo. Plača po dogovoru. — Ponudbe na: Ivan Veselič, Ormož. 12.092

Štiri črkoslikarske pomočnice sprejme v trajno delo proti dobri plači večje podjetje te stroke v Ljubljani. — Samo pisemne ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Stalno delo 8888/12.157«.

Praktičen jurist

išče primerne posla za nekaj ur dnevno pri odvetniku ali notarju, v banki ali večjem trgovskem podjetju. Prevzame tudi upravo hiš, graščin ali trgovskih podjetij. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Praktičen jurist/11.889«.

Prodaj

Lovsko piščarko, resasto, čistokrvno, prodam. — Novi Vodmat 12.067

5 letna kobila

(za vožnjo in tek), razni vozovi kočije, sedla itd. naprodaj. — Janec Zorman, Spodnja Šiška, Celovška cesta 91. 12.126

Kratek klavir,

dobro ohranjen, se prodaja po zelo ugodni ceni. Event. tudi v obrokih. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12.133

Poceni naprodaj:

dira na peresih, landauer, konjske prsne opreme, naveden voz, železna peč in razni zaboji. — Mestni trg št. 3 (v trgovini). 12.105

Kdor še ne pozna Juhana z »Juhan«-om izboljšano juhe, ta ne ve, kaj je neprekosljivo dobra juha. Vzorci brezplačno od glavne prodaje: Ljubljana, Gradišče 13.

Dopisovanje

Ženitna ponudba.

23letni simpatičen mladenič, začetni trgovec, se želi poročiti z gospodično ali mlajšo vdovo z malim premoženjem ali brez. — Le resne ponudbe s sliko pod »Resnost 12.125« na upravo »Slov. Naroda«.

Stanovanja

Dijakinja

se sprejme na stanovanje in hrano po zmerni ceni v bližini učiteljskega. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12.134

Meblovano sobo

z dvema posteljama dobita takoj dva gospoda ali dva dijaka. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 12.141

Meblovano sobo

s posebnim vzhodom v središču mesta blizu glavnega kolodvora išče gospod, ki je komaj 20 dni v letu doma. — Cenj. ponudbe z navedbo najemnine se prosi do 20. t. m. pod »Potniki/12.119« na upravo »Slov. Naroda«.

Nagrada

dobi dotični, ki odda mesečno sobo, meblvano ali prazno, v središču mesta zakonskemu paru z enim otrokom, starim dve leti, za takoj ali s 1. decembrom. — Ponudbe pod: »Mirna stran/12.153« na upravo »Slov. Naroda«.

Stanovanje

dobi takoj, kdor kupi ali vzame v najem enonadstropno hišo; v njej je trgovina, sobe za pisarni, skladišče, konjaki hlev in drugo. Vse takoj na razpolago. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 12.135

Nepremičnine

Proda se pritlična hiša

podkletena in s podstrešnim stanovanjem ob okrajni cesti in na najboljšem prometnem prostoru v Trbovljah. Pripravna je za vsakega obrtnika ali manjšo trgovino. — Cena 1.100.000 kron. — Takoj plačati je polovico, na drugo se počaka. — Natančnejša pojasnila se dobijo pri lastniku Jurij Perencu, zidarskem mojstru v Trbovljah. 12.120

Razno

Ažuriranje, tudi v barvah, in plitranje se sprejme v delo. — Breg št. 2/II. 12.033

La trapistovski sir po Din 27.50 kilogram nudi. — Mlekarna v Lukacu, Slavonija. 11.760

Lepo brinje

(italijansko) se dobi po ugodni ceni pri tvrdki A. Sarabon v Ljubljani. 12.128

Otroški vozički,

dvokolesa, mali motorji, šivalni stroji, pnevmatika po znižani ceni. »Tri-buna« F. B. L. Karlovskaya cesta št. 4, Ljubljana. 11.720

Dežne plašče

»Waterproof« (nepremočljive), gumijaste, za dame, prevlečene s svilom in unajene suknjice priporoča Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3. 11.983

Cenj. občinstvu

si uenjam naznaniti, da poučujem moderne ples Boston, Tango, Java, One Step, kakor tudi ritmiko za otroke in odrasle. — Aleks Trobiš, baletni mojster, član mednarodnega združenja plesnih učiteljev, Narodno gledališče, drama, Ljubljana. 12.084

Priporočilo.

Z veseljem sporočam, da je patentirani aparat »Toplodare, katerega sem naročil za mojo restavracijo nad vse pričakovane dober, prihrani mnogo kuriva in neasnage in greje popolnoma lokal, tako da sem z njim zelo zadovoljen in ga vsakomur najtopleje priporočam. — Adolf Spatzek, restavrat pri »Grozdu« — Naroča se: Jugomegalija, Ljubljana, Kolo-dvorska 18 ali R. Nipič in drug. Maribor. 11.892

MALI OGLAS

lahko izračunate sami in pošljite iznos v gotovini ali v znakah v pismu, z besedilom vred.

Industrijalci in obrtniki, pozor!

Razprodaja.

Radi reorganizacije in preureditve podjetja se bo dne 16., 17. in 18. novembra ugodno prodalo več raznih

mizarskih in kovaških strojev

kakor razne stružnice, žage (Bandsäge), vrtni stroji, »Ajax« kladiva, »Beche« kladivo, »Topham« jermen, kopirni stroji, raznovrstno orodje za kovače, ključavničarje, mizarje itd.

Predmeti se lahko ogledajo že pred prodajo pri

Tvornica kola i industrija drvene robe d. d., Maribor (Tezno).

PRODAMO:

kovinske in deloma lesene dele za dvotirno žično vzpenjačo na gravitacijski pogon. Nosilna vrh 30 mm, vlačna vrh 13 mm v premeru, obe vrvi pleteni iz okroglih litojeklenih žic, štirje vozčki z občasni za prevoz hlobov; napajalne priprave; zavora. Vse v zelo dobrem porabnem stanju. — Ponudbe pod »Pogorje« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

MÉDICAL-COGNAC

MÉDICAL-COGNAC

Zahtevajte samo:

„Médical-Cognac“	z modrim križcem
„Jamaica-rum“	z modrim križcem
„Cognac-rum“	z modrim križcem
„Citron-rum“	z modrim križcem
„Médical-pelinkovac“	z modrim križcem
„Najfinejše crem-likerja“	z modrim križcem
„Slivovko“ in „brinjevec“	z modrim križcem

„ALKO“ LJUBLJANA.

MÉDICAL-COGNAC

MÉDICAL-COGNAC

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.—

∴ Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ∴

Brzojav: Trgovska

Telefoni: 139, 148, 458

POPRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ul.)